

УДК 159.9

Смолякова Л.Ю.¹

¹ викладач НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ СТИЛЮ ЖИТТЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Сучасна українська дійсність характеризується станом невизначеності не тільки в сфері соціального життя, але й також в духовних, життєвих орієнтирах людини, в її пошуках сенсу життя. Молодь як найбільш чутлива до стану екзистенційної невизначеності виступає тією соціальною групою, яка буде носієм соціокультурного і духовного потенціалу українського суспільства, відтворювачем традиційних соціальних практик і моделей поведінки і агентом конструювання нових ціннісно-нормативних структур інституційних практик.

Аналіз сучасних поглядів українських і російських науковців на стильові особливості життя, дозволяє виокремити два напрямки їх розуміння. Стиль життя в роботах дослідників, яких можна віднести до першого напрямку, інтерпретується через щоденне повторення поведінкових паттернів, в залежності від соціальної спрямованості індивіда. Так, з точки зору А.Сафарян стиль життя – це «синонім вільного вибору індивідом своєї щоденної поведінки і є безпосередньо пов'язаним з самореалізацією особистості» [3]. В другому напрямку досліджень центральними в життєвому стилеутворенні є: цілі, цінності, мотиви, життєві плани, ідеали, уподобання,

які проявляються при взаємодії з середовищем. Наприклад, О.Дікова-Фаворська вказує на те, що «стиль життя – поняття, що охоплює різні форми взаємодії осіб, в яких реалізується система цінностей життя, мотивів дії, потреб та інтересів, а також статусно-рольовий набір і структурні можливості» [1, с.15]. А з точки зору Л.Чміль стиль життя особистості є «системною сукупністю способів сприйняття соціального світу, визначення цілей індивідуального існування, вибору шляхів і способів їх досягнення та реалізації життєвих планів у цілому» [4].

В якості основних показників стилю життя сучасної молоді можна виділити:

1) особливості соціальної ідентичності (Х.Тейджфел і Дж. Тернер визначили соціальну ідентичність як «ті аспекти «образу Я» людини, які виникають з соціальних категорій, до яких він відчуває свою приналежність» [2, с.8-47]) і соціальної ідентичності, що ґрунтується на психосоціальних чинниках самоідентифікації;

2) ціннісні орієнтації і уявлення (структура ціннісної свідомості молоді). Цінності виступають як способи диференціації об'єктів зовнішнього світу за соціальною або індивідуально-особистісною значимістю. Вони, як соціальні за своїм походженням і сутністю набувають особистісного смислу для індивіда в контексті соціальної взаємодії, формують систему уявлень про форму, зміст і смисл існування людини в соціальній системі. Як коннотативні значення цінності відтворюють об'єктивну дійсність як суб'єктивний конструктивний образ світу в свідомості індивіда, а тому виступають як механізм соціальної і смислової регуляції особистості;

3) соціальні установки (атитюди) як стійке, фіксоване утворення особистості, яке надає стабільності й спрямованості її діяльності, поведінці, уявленням про світ і саму себе, яка відображає ціннісно-нормативну систему соціальної групи певного соціуму. Соціальні установки сучасної молоді найбільш виразно виявляються в ідеї успіху і досягнення, образу успішної людини;

4) процес структурування вільного часу і особливості споживчої поведінки.

Аналіз сучасних досліджень стилю життя молоді дозволяє виділити наступні загальні особливості:

1) домінування соціальних ідентифікаційних практик і стратегій в на фоні тренду формування соціальної ідентичності; домінуючим структурним архетипом виступає образ лідера-захисника;

2) провідні цінності відображають вітальні потреби, потреби в приналежності і любові (сімейні цінності), відбивають стереотипізовані, соціально бажані форми поведінки і відношення до себе, світу, інших людей; з іншого боку, домінування матеріалістичних цінностей відображає загальну

ціннісну спрямованість суспільства споживання, що утворює два способи формування стилю життя – стереотипний, не диференційований у свідомості, що передбачає вже наданий суспільством спосіб інтерпретації та прогнозування подій, явищ або поведінки, та індивідуальний, автономний тип, який визначає адаптивний, самодостатній спосіб реагування в соціальних ситуаціях;

3) основними мотивами структурування вільного часу виступає потреба в спілкуванні (як в реальному, так і в віртуальному часі), споживання, активний спосіб життя;

4) формування і відтворення життєстильових практик пов'язане із соціальними установками на успіх в різних соціокультурних полях на основі традиційних і матеріалістичних цінностей (добробут, професійна самореалізація, духовний розвиток).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дікова-Фаворська О.М. Особливості стилю життя осіб з особливими потребами. Український соціум: науковий журнал. К., 2008. № 4. С. 13–17.

2. Микляева А.В., Румянцева П.В. Социальная идентичность личности: содержание, структура, механизмы формирования: Монография. СПб.: Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2008.

3. Сафарян А.В. Понятие «стиль жизни» в социологии. Электронный журнал «Знание. Понимание. Умение», 2008. № 3. URL: <http://zpu-journal.ru/e-zpu/2008/3/Safarian/>.

4. Чміль Л.Б. Психологічні особливості стилю життя студентської молоді: автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології». Харків, 2010. 23 с.